

Asia: VN/2821/2024

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lastensuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

a) Mitä vaikutuksia näette ehdotuksilla olevan?

Esitykseen sisältyvät ehdotukset ja niiden perustelut ovat kannatettavia. On kannatettavaa, että lastensuojelulaissa korostetaan entistä paremmin kasvatuksellisten toimien mahdollisuutta niissä arjen tilanteissa, joissa tavanomaisestikin voi tulla ristiriitoja lapsen ja aikuisen välillä, ilman että kyseeseen tulisivat rajoitustoimenpiteet. Muutos tukee aikuisjohtoisen, turvallisen ja kodinomaisen arjen toteutumista kaikissa sijoitusmuodoissa. Muutos mahdollistaa perhehoitajille enemmän tarkoituksenmukaisia keinoja puuttua lapsen käyttäytymiseen.

Kasvatuksellista rajaamista ei ole käytännössä uskallettu nykytilassa tehdä lapsen edun mukaisella tavalla. Esityksessä asiantilaa selvennetään ja tuodaan informatiivisesti ja tarkemmin lain tasolle kasvatuksellisen rajaamisen mahdollisuus ja velvollisuus. Tämä on hyvä ehdotus ja lisää sijoitettujen lasten yhdenvertaista oikeutta iän ja kehitystason mukaiseen kasvatukseen ja rajoituksiin.

Kasvatuksellisten rajojen asettamisen mahdollisuus on erittäin positiivinen siinäkin mielessä, että sillä voidaan parhaimmillaan välttää lapsen tarpeeton siirtyminen perhehoidosta laitoshoitoon tai avohuollon sijoituksesta kiireelliseen sijoitukseen/huostaanotetuksi. Tarpeettomat muutokset ovat haitallisia myös lapsen sijaishuollon toteutumiselle (inhimillisyys, kodinomaisuus, pysyvyys, jatkuvuus) ja talouden näkökulmasta muutokset perhehoidosta laitoshoitoon ovat lähtökohtaisesti kalliimpia.

Erityisesti perhehoitajat, mutta myös laitosten henkilökunta tarvitsevat kasvatuksellisen rajaamisen ja rajoitustoimenpiteiden eron tunnistamiseen koulutusta. Tämä lisää myös tarvetta kiinnittää huomiota perhehoidon valvontaan.

b) Selkeyttääkö ehdotus lapsen kasvatuksen, valvonnan ja huolenpidon sekä perusoikeuksiin kajoavien rajoitusten välistä rajanvetoa sijaishuoltopaikan arjessa? Jos ei, miten säännöksiä tulisi muuttaa?

Ehdotus selkeyttää kasvatuksellisten keinojen käyttämistä ja osin rajanvetoa, mutta koska kyse on aina tulkinnasta, jättää ehdotus mahdollisuuden tulkintaan. Tämän vuoksi tarvitaan koulutusta rajan selkeyttämiseen. Asiassa tarvittaneen käytännön esimerkeistä lähtevää lain soveltamisohjetta. Mikään ohjeistus esimerkkeineen ei tietenkään voi olla aukoton, mutta todennäköisesti se vähentäisi tulkintaongelmia. Toisaalta tulkintaohjeet vaatisivat jatkuvaa päivittämistä, koska ajan kuluessa kasvatukselliset kysymyksetkin muuttuvat.

4b§ aineiden ja esineiden poisottaminen kasvatuksellisenä rajaamisena on myös kannatettava lisäys. Pykälän lisäys on perusteltua myös siitä syystä, että se antaa perhehoidossa mahdollisuuden aikuisjohtoisen ja turvallisen arjen toteuttamiseen ja laitospalveluissa voidaan kasvatuksellisesti poisottaa lapselle vahingollisia aineita ja esineitä ilman rajoituspäätösten toteuttamista.

Aineiden ja esineiden poisottamiseen liittyen hyvinvointialue nostaa esiin kysymyksen, olisiko tarpeen kirjata myös tähän pykälään viittaus muuhun lainsäädäntöön, jossa jo on kirjattuna mitä asioita alaikäisellä ei saa olla hallussaan sekä myöhempään aineiden ja esineiden haltuunottoa koskevaan pykälään.

Päätöksenteosta;

Aineiden ja esineiden poisottamisesta on tehtävä päätös, jos poisotettua ainetta tai esinettä ei palauteta heti tilanteen rauettua. On todennäköistä, että haltuun otettavat aineet tai esineet ovat sellaisia, joita ei voida luovuttaa lapselle heti tilanteen päättyessä, jolloin poisottamisesta tulee tehdä päätös. Perhehoitaja ei voi toimia haltuun ottamisen osalta päätöksentekijänä, kuten esityksessä todetaan, jolloin päätöksenteko on siirretty lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtäväksi. Mietittäväksi jää, miten päätöksenteko käytännössä toteutuu, kun perhehoitajan tulee kuitenkin itsenäisesti tosiasiallinen päätös tehdä pois ottamisesta ja päätös asiasta tehdään jälkikäteen.

Pyydetään kiinnittämään huomiota siihen, onko tarkoituksenmukaista määritellä päätöksen teko tiukasti vain lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle vai olisiko tarkoituksenmukaisempaa kirjata päätöksen tekemisen toimivalta väljemmin esimerkiksi lastensuojelun sosiaalityöntekijälle.

2. Hallituksen esitysluonnoksessa esitetään terveydenhuoltolakiin (69 §) ja lastensuojelulakiin (16 b §) informatiivisluonteista viittausta voimassa olevaan sääntelyyn ns. hybridiyksikköjen perustamiseksi. Mitä vaikutuksia näette ehdotuksen taustalla olevan tavoitteen kannalta?

Tavoiteltavaa on, että lastensuojelun ja psykiatrian yhteistyötä vahvistetaan, mutta informatiivinen viittaus ei riitä. Riskinä on, että lainsäädännöllinen teksti jää kuolleeksi kirjaimeksi näin väljänä, eikä toteudu ilman velvoittavaa, mutta myös sisällöllistä sääntelyä. Arvioitava on myös rahoitus ja, miten se tullaan kohdentamaan.

Hybridiyksikköjen tavoite saada psykiatrian tuki lastensuojelulle on sinällään kannatettava ja on tärkeää, että lainsäädännössä tunnustetaan lapset, joilla on tarve entistä vaativampaan kuntoutukseen, turvaan ja suojeluun, jota hybridiyksiköt voivat parhaimmillaan toteuttaa.

Riskinä voidaan nähdä terveydenhuollon ammattilaisten riittävyys, erityisesti psykiatrian resurssit. Yhtenä riskinä voidaan nähdä, että osastohoitoon pääsyn kriteerit nousevat entisestään silloin kun tarve tosiasiallisesti on psykiatrian osastohoitoon. Toisaalta hybridiyksikköön sijoittamalla sijaishuoltopaikan ja osastohoidon välillä "kulkeminen" voi vähentyä. Lisäksi kohderyhmään kuuluvilla lapsilla on erityinen tarve nimenomaan lastensuojelun suojelun ja psykiatrian hoidon vahvaan yhdistämiseen, jotta lapsen kuntoutuksen tarpeisiin voidaan entistä paremmin ja tehokkaammin vastata. Onnistuessaan voidaan saavuttaa entistä vaikuttavampia palveluita, jotka voivat olla myös taloudellisesti tehokkaimpia.

a) Ovatko ehdotukset sääntelyltään selkeitä ja käytännössä toteutettavissa?

Kuntouttava, suljettu laitospalvelu olisi tarkoitettu lapselle, joka käyttää vakavaa väkivaltaa tai tekee muita rikollisia tekoja. Kyse olisi lapsista, jotka vakavasti vaarantavat omaa tai muiden turvallisuutta, jopa henkeä. On hyvä tunnistaa, että usein väkivaltaiseen käyttäytymiseen ja rikolliseen toimintaan liittyy päihteet ja päihteidenkäyttö. Palvelu turvaisi pidempiaikaisen kuntoutuksen kuin esimerkiksi erityinen huolenpito. Palvelun toteuttaminen moniammatillisena tehostettuna kuntouttavana palveluna on perusteltua.

Luonnoksen taustamateriaalissa todetaan, että ennen yksikköön sijoitusta ja säännöllisesti sijoituksen aikana tulisi arvioida lapsen väkivaltariskiä luotettavaksi osoitetuilla riski- ja tarvekartoituksilla. Tämä vaatii täsmentämistä siltä osin, että kenen odotetaan ennen sijoitusta tämän arvioinnin/kartoituksen tekevän, tämä vaatii todennäköisesti erityistä osaamista, jolloin ainakin sosiaalityöntekijöiden osalta tarvitaan täydennyskoulutusta. Jos kartoitus vaaditaan saatavaksi terveydenhuollon ammattilaiselta, tulee huomioitavaksi heidän mahdollisuutensa ja osaaminen vastata arvioinnin toteuttamiseen tarkoituksenmukaisessa aikataulussa. Sijoituksen aikana riski- ja tarvekartoitus voisi olla osa moniammatillisen henkilöstön tehtävää osana lapsen kuntoutussuunnitelmaa.

Päätösmuodoista on oma kirjauksensa, mutta selvyuden vuoksi olisi tarpeen kirjata päättämisen toimivaltaisesta viranhaltijasta samassa yhteydessä.

Epäselväksi käytännön toteuttamisen kannalta jää asiantuntijaryhmän työskentely ja sille asetetut vaatimukset, Asiantuntijaryhmälle on asetettu useita vaatimuksia; lapsen henkilökohtaiset tapaamiset, sijaishuollon suunnittelussa mukana oleminen, tukea sosiaalityöntekijää päätöksen

teossa, kun hän arvioi lapsen mahdollista sijoittamista suljettuun palveluun tai sijaishuoltopaikan muuttamista sieltä pois. Asiantuntijaryhmällä olisi laissa kirjattuna velvoite myös tosiasiallisesta sijaishuollon toteutumisen seurannasta, arvioinnista (4 kuukauden välein) ja yhteistyöstä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökunnan kanssa. Lisäksi säädettäisiin kirjallisen arvioinnin sisällöstä. Jos oikein ymmärrämme niin hyvinvointialueella tulisi toimia oma asiantuntijaryhmänsä, joka pystyisi vastaamaan sille laissa asetettuihin tehtäviin. Epäselväksi jää, miten tämän resurssointi tosiasiallisesti mahdollistuisi lain vaatimalla tavalla. 49d§: ssä todetaan, että kuntouttavan suljetun laitospalvelun tuottajalla on oltava käytettävissään erityisosaaminen lääketieteen, ml. Päihde- ja riippuvuushoidon, psykologian, sosiaalityön, kasvatuksen ja opetuksen alalta...edellä mainittujen muiden kuin opetuksen asiantuntijoiden tulee olla palvelussuhteessa hyvinvointialueeseen. Tällaisen asiantuntijaryhmän työskentely on iso resurssointi myös taloudellisesti. Epäselväksi jää tämän asiantuntijaryhmän rooli suhteessa suljetun, kuntouttavan osaston moniammatilliseen henkilöstöön sijoituksen aikana.

b) Miten arvioitte henkilöstölle asetettujen vaatimusten riittävyyttä?

Vaatimukset näyttäisivät olevan laajat ja kattavat /moniammatillisuus on huomioitu. Vartijoiden kouluttaminen ja perehdyttäminen on tärkeitä, jotta kuntoutusta ei koeta rangaistuksena

c) Ehdotuksen mukaan asiakassuunnitelma tulisi tarkistaa vähintään neljän kuukauden välein ja sen tueksi tulisi saada asiantuntija-arvio. Miten arvioitte sääntelyä lapsen rajoittamisen tarpeellisuuden arvioimisen sekä sen sisällön ja laajuuden tarkistamisen näkökulmasta?

Tiivis asiakassuunnitelman tarkastus on tarpeellista ja vahvistaa lapsen oikeusturvaa (sijoitus kestää vain sen ajan, joka on välttämätöntä eikä ole vaaraa "säilömisestä").

Rajoitustoimenpiteiden tarpeellisen arviointia on hyvä korostaa

Kuntouttavan suljetun palvelun omien asiantuntijoiden laatima arviointi sosiaalityöntekijän tueksi on tärkeä ja tarpeellinen. Olennaista asiantuntija-arvioinnin osalta on se, että arvioinnin antajien tulee olla lapsen tuntevia asiantuntijoita.

d) Mikä on näkemyksenne ehdotetun palvelun suhteesta erityisen huolenpidon jaksoon?

Näyttää siltä, että suljettu, kuntouttava osasto tulee vastaamaan pidempi aikaisen sijaishuollon tarpeeseen, jossa kuntoutukselle voidaan antaa enemmän aikaa, kuin mihin erityisen huolenpidon jaksolla pystytään vastaamaan. Yksikön tavoite vastata niiden lasten, jotka käyttävät vakavaa väkivaltaa tai tekevät rikoksia on tarpeellinen, jotta lapsen omaa kehitystä, turvallisuutta tai toisten turvallisuutta uhkaava käyttäytyminen voidaan pysäyttää. Palvelu ei saa asemoitua viimesijaiseksi sijaishuollon palveluksi, kun muu laitospalvelu, kuten vaativa sijaishuolto, on kokeiltu ja vasta sitten voitaisiin sijoittaa. Laissa tulisi olla mahdollisuus lapsen tarpeiden niin vaatiessa vastata sijaishuollon tarpeeseen heti sijaishuollon alussa suljetulla kuntouttavalla palvelulla, jos sijaishuollon perusteisiin pystytään parhaiten vastaamaan suljetussa, kuntouttavassa yksikössä.

Tällä hetkellä erityisen huolenpidon jaksot ovat osalle sijoitetuista olleet liian lyhyitä ja hyvin alkanut kuntoutus keskeytyy.

Riskinä on nähtävä myös se, että tälläkin hetkellä erityisen huolenpidon jaksoille joudutaan jonottamaan ja että suljettuihin, kuntouttaviin osastoihin syntyy samanlainen jonotustilanne.

4. Esitetään muutettavaksi ja selkeytettäväksi nykyistä erityisen huolenpidon sääntelyä. Ovatko ehdotukset tarkoituksenmukaisia ja toteutettavissa käytännössä?

Kyllä pääosin

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 4.

Erityisen huolenpidon muuttaminen jaksoksi on perusteltua, sillä aiemmin on ollut kyse rajoituspäätöksestä, joka ei kuvaa erityisen huolenpidon tavoitetta ja perusteita.

Erityisen huolenpidon jakson enimmäiskeston muuttaminen nykyisestä on perusteltua.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää sääntelyyn sen suhteen, millaisia lausuntoja erityinen huolenpidon jakso tarvitsee toteutuakseen. Nykyinen, hyvin ehdoton sääntely on osoittautunut hankalaksi ja on pahimmillaan hidastanut lapsen päästyä erityisen huolenpidon jaksolle. Erityisesti psykologin lausunnon saaminen on osoittautunut hankalaksi ja osin tarkoituksettomaksi, jos lapsella ei ole aiemmin ollut kontaktia psykologiin. On kannatettavaa psykologisen asiantuntemuksen poistaminen sääntelystä. Lääketieteellisen asiantuntemuksen saaminen on tärkeää, mutta haasteellista on sen saaminen tai lausunnon tosiasiallinen merkitys erityisen huolenpidon jaksoa suunniteltaessa, jos lapsella ei ole terveydenhuollon kontaktia, kuten psykiatrian hoitokontaktia. Asiantuntijalausuntojen tulisi perustua lapsen tosiasiallisen tilanteen tietämykseen, jolloin lausuntoja tulisi lähtökohtaisesti pyytää niiltä ammattilaisilta, joihin lapsella on esimerkiksi hoitosuhde.

Pyydetään kiinnittämään huomiota siihen, että erityisen huolenpidon jakso on edelleen mahdollista vain 12 vuotta täyttäneelle lapselle. Sijaishuollossa on nykyisin, pieni joukko myös alle 12-vuotiaita, jotka hyötyisivät erityisen huolenpidon jaksosta.

Lapsen aiemman sijaishuoltopaikan irtisanomisen mahdollisuus on taloudellisesti merkittävä asia, mutta voi tosiasiallisesti johtaa lapsen edun vastaisiin ratkaisuihin. Toisaalta lapsen tilanne on aina yksilöllisesti arvioitava ja on tilanteita, jossa on tarkoituksenmukaista, että erityisen huolenpidon jakson jälkeen lapsi voi palata tuttuun sijaishuoltopaikkaan.

62 ja 63§ Yhteydenpidon rajoittaminen ja rajoittamista koskeva päätöksenteko

Katsomme, että kokonaisuudessaan ehdotetut säännökset vastaavat entistä paremmin lapsen erityisen suojelun tarpeeseen.

Yhteydenpidon rajoittamisen mahdollisuus myös yksilöimättömien henkilöiden osalta on kannatettava asia. Tämä antaa lastensuojelulla keinon suojata lasta haitalliselta toiminnalta, kuten rikollinen tai päihteiden käyttöä edistävä toiminta.

64 ja 70 a § Tekninen valvonta lastensuojelulaitoksessa

Katsomme, että kokonaisuudessaan ehdotetut säännökset vastaavat entistä paremmin lapsen erityisen suojelun tarpeeseen.

Kameravalvonnan mahdollistuminen yleisissä ja yhteisissä tiloissa on hyvä asia. Kameravalvonta lisää omalta osaltaan laitoksen turvallisuutta. On kuitenkin tärkeää huomioida yksityisyyden suoja, eikä kameravalvonta saa korvata aikuisten ja ohjaajien riittävää läsnäoloa, joka parhaiten luo turvallista ilmapiiriä sijaishuoltopaikassa.

Valvonnan osalta tulisi varmistaa, että sitä voitaisiin toteuttaa myös laitoksen ulkotiloissa (pihapiirissä). Tämä olisi tarpeen erityisesti huomioiden luvattomat poissaolot.

65 § Aineiden ja esineiden poisottaminen lastensuojelulaitoksessa

Katsomme, että kokonaisuudessaan ehdotetut säännökset vastaavat entistä paremmin lapsen erityisen suojelun tarpeeseen.

66 § Henkilöntarkastus

Katsomme, että kokonaisuudessaan ehdotetut säännökset vastaavat entistä paremmin lapsen erityisen suojelun tarpeeseen.

Esityksessä mainitaan: "Henkilöntarkastus voi sisältää lapsen ja hänen mukanaan olevien tavaroiden tarkastamisen metallinilmaisinta tai muuta sellaista vastaavaa teknistä laitetta käyttäen." Tämä on hyvä tuoda lain tasolle, mutta kun nostetaan esiin vain yksi henkilöntarkastuksen toteuttamistapa, riskinä voi olla, että tämä tulkitaan siten, että henkilöntarkastus on mahdollista toteuttaa VAIN tällä tavalla.

66 a § Henkilönkatsastus

Katsomme, että kokonaisuudessaan ehdotetut säännökset vastaavat entistä paremmin lapsen erityisen suojelun tarpeeseen.

67 § Omaisuuden, lähetysten ja tilojen tarkastaminen ja lähetysten luovuttamatta jättäminen

Katsomme, että kokonaisuudessaan ehdotetut säännökset vastaavat entistä paremmin lapsen erityisen suojelun tarpeeseen.

68 § Kiinnipitäminen laitoksessa

Katsomme, että kokonaisuudessaan ehdotetut säännökset vastaavat entistä paremmin lapsen erityisen suojelun tarpeeseen.

Kiinnipitämisellä on selkeät perustelut ja tavoitteet lapsen suojaamiseksi.

Lisäys on tarpeen mm. itsetuhoisten lasten suojelemiseksi

68 a § Kiinnipitäminen lapsen laitoksesta poistumisen estämiseksi

Katsomme, että kokonaisuudessaan ehdotetut säännökset vastaavat entistä paremmin lapsen erityisen suojelun tarpeeseen.

Tämäkin lisäys on perusteltua ottaa lakiin.

69 a § Luvatta lastensuojelulaitoksesta poissaolevan lapsen etsintä ja palauttaminen

Katsomme, että kokonaisuudessaan ehdotetut säännökset vastaavat entistä paremmin lapsen erityisen suojelun tarpeeseen.

Tarkennus luvatta poissaolemisenstä myös silloin, kun lapsi on luvallisen poistumisen jälkeen, kuitenkin matkalla paikkaan tai paikassa josta ei ole sovittu, on kannatettava tarkennus.

Laitoksen on varattava riittävät resurssit etsinnän suorittamiseksi, jolloin laitoksen tulisi voida itse määritellä, ketkä laitoksesta tosiasiallisesti toteuttaa tehtävää. Palauttamisen ratkaisemisessa lastensuojeluyksikön sijaiset on poissuljettu. Sosiaalipäivystysten mahdollisen ruuhkautumisen vuoksi pitäisimme tärkeänä, että myös sijainen olisi toimivaltainen kyseisissä tilanteissa.

Sosiaalihuollon henkilöstön on tarpeen saada poliisin virka-apua matalalla kynnyksellä niissä tilanteissa, joissa arvioidaan, ettei esimerkiksi yksityisasuntoon voida mennä ilman poliisia mahdollisen väkivallan uhan vuoksi. Hätäpaikannus on tervetullut mahdollisuus erityisesti niissä tilanteissa, joissa lapsi on välittömässä vaarassa.

STM:n ohjeistusta tulee päivittää, jotta varmistutaan riittävän selkeistä toimintatavoista ja vastuista.

69 b § Lapsen kiinniotto

Katsomme, että kokonaisuudessaan ehdotetut säännökset vastaavat entistä paremmin lapsen erityisen suojelun tarpeeseen.

69 c § Kiinniotetun lapsen kuljettaminen

Katsomme, että kokonaisuudessaan ehdotetut säännökset vastaavat entistä paremmin lapsen erityisen suojelun tarpeeseen.

69 d § Perhekodista luvatta poissaolevan lapsen etsintä ja palauttaminen

Katsomme, että kokonaisuudessaan ehdotetut säännökset vastaavat entistä paremmin lapsen erityisen suojelun tarpeeseen.

Esityksen mukaan perhehoitajan on ilmoitettava viipymättä lapsen sijaishuollosta vastuussa olevalle viranomaiselle, jonka olisi ryhdyttävä viipymättä tarvittaviin toimenpiteisiin lapsen etsimiseksi ja palauttamiseksi. Katsomme, että myös perhehoitajalla tulisi olla mahdollisuus lapsen etsintään ja palauttamiseen ja tarvittaessa saada siihen apua toimivaltaiselta viranomaiselta, kuten sosiaalipäivystys. Perhehoitaja on kuitenkin lapselle tuttu ja luotettava aikuinen, jolla voi olla tosiasiallisesti myönteisiä vaikutuksia lapsen palaamiseen. Sosiaalityöntekijä (sijaishuollosta vastuussa oleva) ei voi olla käytännön toimija lapsen etsinnässä ja palauttamisessa.

69 e § Poliisin virka-apu laitoksesta ja perhekodista luvatta poissaolevan lapsen kiinniottamisessa ja kuljettamisessa

Katsomme, että kokonaisuudessaan ehdotetut säännökset vastaavat entistä paremmin lapsen erityisen suojelun tarpeeseen.

69 e §:ään ehdotettu lisäys on perusteltu lisäys oikeudesta kiinniottoon ja kuljettamiseen.

Tämän osalta ajattelimme, että poliisilla tulisi olla harkintavalta ja vastuu kuljettaa vähintään lähimpään lastensuojeluyksikköön. Olisi tarkoituksenmukaista tunnistaa myös sellaiset tilanteet, joissa lapsen siirtyminen edelleen omaan sijaishuoltopaikkaan, aiheuttaa uuden hatkaamistilanteen. Näitä tilanteita pitäisi pystyä välittämään moniammatillisena yhteistyönä.

Poliisille tulisi turvata resurssit tarpeelliseen virka-avun antamiseen.

71 § Erityiset rajoitukset kuntouttavan suljetun laitospalvelun aikana

Katsomme, että kokonaisuudessaan ehdotetut säännökset vastaavat entistä paremmin lapsen erityisen suojelun tarpeeseen.

72 § Erityiset rajoitukset erityisen huolenpidon jakson aikana

Katsomme, että kokonaisuudessaan ehdotetut säännökset vastaavat entistä paremmin lapsen erityisen suojelun tarpeeseen.

6. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki Valtion lastensuojelulaitoksesta ja sen yhteydessä toimivasta koulusta ja täsmennettäväksi viraston nykyistä rakennetta. Vastaisivatko ehdotukset tätä tavoitetta?

Kyllä pääosin

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 6.

-

7. Esityksen tavoitteena on vahvistaa kodin ulkopuolelle sijoitetun lapsen oikeutta erityiseen suojeluun. Vastaaivatko ehdotukset tätä tavoitetta?

Kyllä pääosin

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 7.

-

8. Vapaamuotoiset huomiot koko esityksestä.

49 h §:ään sisältyvän poistumisvelvollisuuden tulee koskea turvatarkastuksesta kieltäytymisen lisäksi myös tilannetta, jossa kieltäydytään luovuttamasta poisotettavia aineita / esineitä

Yleisiä huomioita

Kanta-Hämeen hyvinvointialue tukee esitysluonnosta kokonaisuutena ja katsoo muutosten lisäävän sijaishuollossa olevien lasten oikeutta suojeluun, turvaan ja kokonaisvaltaiseen hoitoon ja huolenpitoon. Erityisesti mahdollisuudet kasvatukselliseen rajaamiseen edistävät entistä paremmin perhehoidon toteutumista ja tukee lasten tasavertaisuutta sijoitusmuodosta huolimatta.

On perusteltua ja hyvä, että lainsäädössä tunnistetaan ja nostetaan näkyvästi esiin sijaishuoltopaikasta luvatta poistumiset ns. hatkaamiset. Hatkaamisten estäminen ja niihin puuttuminen ovat tärkeä osa sijaishuollon toteuttamista. Luvatta poissaolevat lapset ovat erityisen haavoittuvassa asemassa ja usein vaarassa. Luvattomiin poissaoloihin reagoiminen edellyttää selkeitä ohjeita toimivaltaan, vastuunjakoon ja toimintamalleihin eri toimijoiden välille. STM:n toimintaohjetta lastensuojelun luvattomissa poissaoloissa on syytä selventää samanaikaisesti lakimuutoksen kanssa.

Lastensuojelulain kokonaisuudistuksen yhteydessä on tärkeää arvioida, miten tehtäviä säädetään sosiaalityöntekijöille. Sen sijaan, että tehtävät kohdistetaan suoraan lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle, tulisi säännöksissä määritellä tehtävät joko hyvinvointialueelle tai sosiaalihuollon viranomaiselle.

Hallinnollisten tehtävien jatkuva lisääminen lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle ohjaa työpanosta pois suhdeperustaisesta ja muutokseen tähtäävästä työstä kohti byrokratiaa. Byrokratiatyön lisääntyminen ei lisää sosiaalityöntekijöiden halukkuutta hakeutua lastensuojelun sosiaalityöntekijän tehtäviin tai pitovoimaa vaativassa lastensuojelun työssä. Uudistuksen toisessa vaiheessa tulisi tarkastella sosiaalityöntekijän tehtävien, virkavastuun ja päätösvalan laajuutta. Nykyisessä lastensuojelulaissa päätösvalta on pääsääntöisesti lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä, vaikka olisi tarkoituksenmukaisempaa tunnistaa ne lastensuojelun tehtävät, joihin sosiaalityön erityisosaamista tarvitaan. Muilta osin olisi perusteltua antaa hyvinvointialueille mahdollisuus määritellä tehtäviä myös muille lastensuojelussa toimiville sosiaalihuollon ammattilaisille.

Esitys ei näytä olevan kustannusneutraali ja rahoitusperiaatteen mukaisesti rahoitus tulisi tarkistaa.

Immonen Valtteri

Kanta-Hämeen hyvinvointialue - Lastensuojelun tulosaluejohtaja Taija

Ylätaalo